

“וזהו לי הלויים...” (במדבר ג' י"ב)

“And the Leviyim shall be Mine...”

In this week's Parsha the Torah describes the procedure by which the role of the Bechorim (firstborns) was replaced by the Leviyim. Until the sin of the Eigel (the Golden Calf) and the erection of the Mishkan, the firstborns served the function of the Kohanim in performing the Avodah. Since the Bechorim were involved in the sin of the Eigel and the Leviyim were not, the privilege of Kehuna was transferred to the tribe of Levi, with the Kohanim performing the Avodah and the Leviyim performing other functions¹. At this time, Moshe is commanded to count all the Bechorim and the Leviyim, so that each Bechor can be replaced with a Levi. The Bechorim that exceeded the number of available Leviyim, were redeemed with money instead, similar to the procedure of Pidyon Haben.

Future Status: The Ohr Hachaim, quoting Chazal, comments, that the demotion of the Bechorim from performing the Avodah was only temporary. In the future, with the rebuilding of the Beis Hamikdosh, the status of Kehuna will be returned once again to the Bechorim, and both the Kohanim and the Bechorim will perform the Avodah side by side. The Meforshim grapple to find the source for this revelation of the Ohr Hachaim, since it is not found anywhere in Chazal as quoted². The Brisker Rav disagreed with this concept and said that it is unlikely that the Bechorim will ever be returned to their posts³.

It is well known, that the Arizal stated that the words of the Passuk **כְּתוּר יִכְרַח** end with the name of Korach, to teach us that in the future Korach will serve as the Kohen Gadol instead of Aharon⁴. The full explanation of this concept, and if it should be understood literally or not, is not the purpose of our discussion at this time. However, one obvious question that can be posed, is that Korach who was a Levi, is not fit at all to serve as a Kohen Gadol who must be a Kohen? One possible explanation is that Korach was a Bechor and in the future will serve as a Kohen. Interestingly, the Arizal states, that in the future, the Kohanim and the Leviyim will switch roles completely, and the Leviyim will perform the functions of the Kohanim and the Kohanim those of the Leviyim⁵.

Washing Hands: At the time when the Beis Hamikdosh stood, the Leviyim were divided into two groups. One group was responsible for the locking of the gates to the Beis Hamikdosh, and the other group would sing and play musical instruments to accompany the offering of the Korbanos. These duties were fixed, and it was forbidden for a Levi to change his role from one group to the other. A Levi who would perform a function that he was not assigned to was punishable with death⁶. The Leviyim would not personally serve the Kohanim, and would only perform these and other side functions that were not directly involved with the Avodas Hakorbanos⁷.

A Kohen prior to performing the Avodah was required to wash his hands and feet with water from the Kiyor. This washing was considered a part of the Avodah, and had to be done by the Kohen himself without assistance from others. The Leviyim were never involved in washing the hands of the Kohanim⁸. Nowadays, prior to Birchas Kohanim the Kohanim are also required to wash their hands. The Shulchan Aruch states that preferably a Levi should wash the hands of the Kohanim. The source for this Halacha is from the Zohar, which explains that by the Levi pouring on the hands of the Kohen, he “adds Kedusha to the Kedusha of the Kohen”⁹. The Zohar adds that the Levi must first wash his own hands prior to washing the hands of the Kohen. The Mechaber brings this Halacha as well, whereas the Rama states that the Leviyim may rely on the

¹ דבחים ק"ב ע"ב, עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות, ועבודה בבכורות, ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות, ועבודה בבכנים. וע' פירש"י כאן (פ"ג פ"ב) שכתב שטעם הדבר הוא מפני שחטאו בעגל ונפסלו, והלויים שלא עבדו ע"ז נבחרו תחתיהם.

² אוה"ח כאן (פסוק מ"ה) בשם חז"ל, ובמפרש שם וכן בפרד"י בשם ס' בנין אב ציינו לדברי המדרש (ויק"ר ב' ב' וכן בספרי במדבר י"א ט"ז) שכל מקום שנאמר "לי" היינו לעוה"ז ולעוה"ב, ובבכורים כתיב "לי יהיו". והא דכתיב גם בלויים "והיו לי" היינו שישמשו ביד עם הבכורים. אולם בפ"י ספרי דבי רב על הספרי הנ"ל כתב שהכוונה רק שקדושת בכור לא פקע וחייב בפדיון הבן, אבל שישמשו בעבודה כבר נפסלו, ע"ש. וע' מש"כ במועדים זמנים ח"ז קס"ט ותשובות והנהגות ח"ג קי"ג בענין תענית בכורות, וכן בחי' מהר"ו לשו"ע או"ח ת"ע רצה לתלות אם מתענים בכורי לויים בענין זה, ע"ש. ויל"ע מה יאה במי שהוא לוי וגם בכור, אם יהי' כהן או לוי.

³ דבריו הובאו בס' נתיבות רבותינו כאן וכן בפרד"י שם, דלא מסתבר דברי האוה"ח. וכן מדויק ברש"י הנ"ל שכתב "ונפסלו", דמשמע לגמרי, וכן יש שדייקו כן בדברי הרמב"ם הל' מלכים פ"ב, ע' מו"ז הנ"ל.

⁴ הובא בכמה מקומות בשם כתבי האריז"ל, דקרח משרש גבורות של קין ומשה משרש חסדים של הבל, וקרח חשב שכבר נתקנו הגבורות וא"כ הוא ראוי ועדיף, ובאמת לא נתקנו עד לעתיד, וע' מש"כ בזה בס' מרגליות הים סנהדרין ק"ט ע"ב אות ו', ואין להאריך בדברי ח"ן.

⁵ ס' הגלגולים להאריז"ל ס"פ מ"ד ומ"ה והובא בס' במרגליות הים שם.

⁶ ערכין י"א ע"ב, משורר ששיער בשל חבירו חייב מיתה, ע"ש בכל הסוגי'. וכהן שעשה תפקיד של לוי מח' רמב"ם וראב"ד (כלי המקדש פ"ג הי"א) אם חייב מיתה. ע' פירש"י עה"פ "וילוו עליך וישרתוך" (במדבר י"ח ב') דהיינו בשמירת שיערים ולמנות מהם גזברים ואמרכלים, ולא שישרתו הכהנים ממש.

⁷ ע' רמב"ם הל' ביאהמ"ק פ"ה ה"ט"ז שקידוש ידו"ר הוא חלק מהעבודה וצריך עמידה, ופשוט שאסור לזר לסייע בעבודה. ויש להעיר על דברי הערוה"ש (ס' קל"ח

ט"ו) שכתב שמה שהלויים רוחצים ידי הכהנים הוא זכר למקדש, וצ"ע. (ומדויק לשונו אפ"ל דכוונתו כעין מש"כ בפענח רזא, ולא שעשו כן במקדש, ע' לקמן).

⁹ ב"י ס' קל"ח שמה זההר פ' נשא שע"כ נתוסף קדושה על קדושתו, ובריקאנטי שם (דף קע"ג ע"א) כתב עוד הסבר ע"פ קבלה (דאיהו מסיטרא דשמאלא והכהן מימין, ע"ש), וע' מצודת דוד מהרדב"ז מצוה ע"ח מש"כ בטעם מנהג זה.

washing of their hands in the morning, and do not need to wash specifically for this¹⁰. The Acharonim stipulate that the Levi may only rely on the washing from the morning if he consciously kept his hands pure from the morning until then. If he did not consciously do so, he should preferably wash his hands again prior to washing the Kohanim¹¹.

The Beis Yosef cites a Minhag in some places that the Leviyim would also wash the feet of the Kohanim, reminiscent of the washing in the Beis Hamikdash. Both he and the Rama agree that this is not the Minhag that we follow¹². In some communities (such as ours) the washing takes place inside the shul at a designated washing basin. Other communities had a Minhag that the Levi would come over to the Kohen's place in shul with a basin and wash his hands at his seat¹³. One possible reason for this Minhag is so that the Leviyim and Kohanim do not have to miss Chazaras Hashatz while they are washing. In most communities nowadays, the washing takes place outside the shul. If a Levi will miss out on answering Amen to the Chazaras Hashatz by leaving the shul, some Poskim say that he should go out anyway. According to R' Moshe Shternbuch שליט"א he should only go out if no other Leviyim have gone. Others say that even if no other Leviyim go out, he is permitted to remain inside to answer Amen¹⁴.

If in order to exit his seat to wash the Kohanim, the Levi must pass in front of someone who is Davening Shemoneh Esrei, he should remain in his seat and not go out¹⁵. If a Kohen is stuck in a similar situation, he may exit in front of the person Davening, if no other route is available¹⁶. In Eretz Yisrael (where Birchas Kohanim takes place every morning), this Minhag for Leviyim to wash the Kohanim is often neglected. R' Moshe Feinstein זצ"ל writes that there is no basis for the abandonment of this Minhag, and even in Eretz Yisrael the Leviyim should try to wash the hands of the Kohanim¹⁷. According to R' Elyashiv שליט"א, it is preferable that only one Levi should pour on the hands of each Kohen. In many communities the Minhag is that many Leviyim pour together¹⁸.

If the Levi is a Talmid Chochom and the only Kohen present is an Am Haaretz (an unlearned person), there is a Machlokes Acharonim if the Levi is required to wash his hands, since this will cause disgrace to the honor of the Torah. According to the Magen Avraham, if other Kohanim are available that are learned, the Levi must wash all of their hands including the unlearned Kohen, so as not to embarrass him by singling him out. According to the Pri Chadash, even in such a case the Levi may not degrade his Torah stature by washing the unlearned Kohen¹⁹. The Psak of the Mishne Berurah is that the Levi should always wash the hands of the Kohen, even if he is an Am Haaretz²⁰. It is important to note that this Halacha may anyway not apply at all nowadays, since according to some Acharonim we do not have any Talmidei Chachamim or Amei Haaretz at the levels that Chazal had in mind with these Halachos²¹.

If no Levi is available to wash, a Bechor (firstborn) of his mother may wash instead. A firstborn of his father does not have any Kedusha and should not wash. Some Poskim state that only Leviyim should wash and not Bechorim²². If no Levi or Bechor is available, the Kohen should wash himself, and should not be washed by a Yisrael. One Kohen should also not wash the hands of another Kohen²³. A Levi who is younger than Bar Mitzvah should not wash on his own, but may wash together with other Leviyim. This is similar to the young Leviyim in the Beis Hamikdash, who were allowed to sing along with the others, but could not perform any tasks on their own²⁴.

Birchas Hamazon: The Gemara in Berachos (כ' ע"ב) discusses if women are required Min Hatorah to recite Birchas Hamazon. The basis for the question, according to Rashi, is that the Passuk that obligates us in Birchas Hamazon states, "You shall eat, be satiated, and bless Hashem for the good land that he has given you". Women, who did not receive a portion in the land, may not be included in this obligation Min Hatorah. One practical difference whether their obligation is Min Hatorah or Midrabanan is whether they can be Motzi a man by reciting Birchas Hamazon for him. Leviyim and Kohanim, who also did not receive a portion of the land, should technically

¹⁰ שו"ע או"ח קכ"ח ו' וכן בלבוס ס"ז, וברמ"א הוסיף עמש"כ בד"מ שאין נוהגין כן, והסביר שסומכין על נט"י דשחרית.

¹¹ ב"ח שם, אלי' זוטא אות ט', באה"ט, ומ"ב סקכ"ג, שאם הסיח דעתו "הגון" הוא שיטול, ובשע"ת כתב "חייב". וע' בשכנה"ג (הובא בבאה"ט) שמנהג פשוט ליטול.

¹² ב"י בשם אחרות חיים, אבל הוסיף שאין אנו נוהגין כן, וכ"כ בד"מ.

¹³ במקו"ח סק"ו כתב שהמנהג שהלויים מסובבים עם קערה וקנקן ושופכין על ידי הכהנים במקומם, וכ"מ שהיה המנהג מימי קדם, ע' הג"מ הל' תפילה פט"ז אות ו', מרדכי מגילה ס' תתי"ז, וא"ר ס' קכ"ח ססק"ד. וע' בשו"ת מהר"ש הלוי ס"ט. ובליקוטי חבר ב"ח (תלמיד החת"ס) הובא שכן נהג ההפלאה (שהיה לוי) כשיצק מים על הכהן הגר"נ אדלר (רבו של החת"ס), ע"ש.

¹⁴ ע' בשבט הלוי ח"ח ס' מ"ז ושו"ת שרגא המאיר ח"ח ס' ל"ו שצריך לצאת אפי' אם יפסיד אמנים, ובתשובות והנהגות ח"ג ס' מ"ח כתב שלא יצא אם יש לויים אחרים, ובציץ אליעזר ח"א ס"ז כתב שאם אינו רוצה אינו חייב לצאת גם אם אין לויים אחרים. ולכאורה הנידון כאן היא אם החיוב הוא על הלוי ליצוק על הכהן או על הכהן שיוסיף על קדושתו ע"י יציקת הלוי, וע' בריקאנטי הנ"ל שהלוי משרתו של כהן כאשה לבעלה, וכן בס' פענח רזא (א' מהראשונים) פ' קרח (פ"ח כ"ג) שבזמן שאין בהמ"ק קיים חייב הלוי לשרת הכהן, וכ"מ בשו"ת מהר"ש הלוי ס"ח, ובשלחן הטהור ס' קכ"ח ס"ו שהחיוב על הלוי, וע' לקמן בסמוך בשם האג"מ.

¹⁵ ס' ד' אמות של תפילה ח"ב פ"ו פ"ב, ובס' ברכה משולשת פ"ו אות כ"ה.

¹⁶ תפילה כהלכתה פ"ד סל"ו בשם הגר"ש אלישיב שליט"א, וכן במנח"י ח"ח ס"י ולענין לוי מסתפק שם.

¹⁷ אג"מ או"ח ח"ד ס' קכ"ז (השמטה).

¹⁸ שו"ת שבט הקהתי ח"ב ס' נ"ז בשם הגר"ש אלישיב שליט"א. וע"ש שלמד זכות על מנהג העולם.

¹⁹ מ"א כתב שאם אין כהן אלא הוא י"א חייב וי"א פטור, ואם יש עוד כהנים כו"ע מודה דחייב. ובפר"ח כתב שאף בכה"ג אסור לבזות כבוד התורה וכמ"ש במגילה כ"ח.

²⁰ מ"ב סקכ"ב וכן בש"א משום דרכי שלום וכמו גבי קרה"ת, ובשו"ע הרב כתב שפטור אבל ת"ח יכרך למחול, כשאינו עושה דרך חק ומשפט ע"ש. וע' צ"א חט"ו סכ"ב.

²¹ בא"א (בוטשאטש) כתב שעכשיו אין לנו דין ע"ה, ובמג"א ס' ש"ד סקט"ז וס"ס של"ח כתב דהאידינא אין לנו דין ת"ח ג"כ.

²² במ"ב שם כתב שיטול בכור פ"ר, ובכה"ח כתב שהמנהג שרק לויים נוטלים ולא בכורים וכדברי הזהר.

²³ ישראל לא יטול: באה"ט, ושו"ע הרב. וכהן לא יצוק על כהן אחר: כה"ח סק"מ.

²⁴ כתב כהונה ס"י ס"ד. וע' ערכי י"ג ע"ב, אין הקטן נכנס לעזרה אלא בשעה שהלויים אומרים בשיר... כדי ליתן תבל בנעימה, ע"ש.

also be excluded from reciting Birchas Hamazon Min Hatorah. For this reason, some Rishonim explain that the question of the Gemara regarding women was never based on receiving a portion in the land to begin with²⁵. Others explain that the Levijim did indeed receive some cities and the land surrounding them, and can therefore be included in having received a portion of the land²⁶. According to the Shiltei Giborim, Kohanim and Levijim are not obligated Min Hatorah to recite Birchas Hamazon and cannot be Motzi others²⁷.

Regarding leading the Zimun, according to the Tur, a Levi does not take precedence over a Yisrael, since there is no Mitzva of וקדשתו to honor a Levi. The Bach argues that a Levi does take precedence²⁸. Some Acharonim say that even though he may not have a Halachic precedence, one who gives this honor to the Levi is rewarded with longevity²⁹. If no Kohen is present during Krias Hatorah, there is a Machlokes Rishonim whether a Levi should specifically not be given this Aliyah, or if it doesn't matter and either a Levi or a Yisrael may be called up³⁰.

Pidyon Haben: As we mentioned in the beginning, following the erection of the Mishkan, the Levijim took over the role of the Bechorim. Each Levi "redeemed" one Bechor, and the remaining Bechorim were required to redeem themselves with money, which was given to the Kohanim. The Mishna in Bechoros (ג' ע"ב) states that Kohanim and Levijim are exempt from the Mitzva of Pidyon Haben – redeeming their firstborn child, since they themselves were the ones to redeem the Bechorim in the Midbar. Furthermore, since the obligation of Pidyon Haben is from the mother (the firstborn of the father is not obligated), even if only the mother is a Kohen or a Levi and the father is a Yisrael, the firstborn child is exempt. If only the grandmother of the child is a Kohen or Levi the child must have a Pidyon Haben³¹.

As we discussed a few weeks ago (#41), our Kohanim and Levijim lack written pedigrees and are only considered as such on the basis of Chazaka (assumed status). The Maharshal goes further to say that because of the tribulations of the extended exile; even the Chazaka of Kohanim and Levijim is questionable³². Hence, some Acharonim suggest that nowadays a Kohen or Levi cannot be positively exempted from Pidyon Haben. According to the Yaavetz, they should preferably perform Pidyon Haben in order to alleviate all doubt³³. Other Acharonim vehemently oppose placing any doubt on the status of our Kohanim and Levijim, and certainly do not require Pidyon Haben³⁴.

The Rambam explains, that the reason Shevet Levi did not receive a portion in Eretz Yisrael is "since they are separated to serve Hashem and to teach His virtuous ways and His righteous laws to the public. For this reason they were removed from the ways of the world... [insomuch] as they are the soldiers of Hashem... and He provides for them all that they need." The Rambam continues, "Not only Shevet Levi alone [is given this status], rather any person from any way of life that dedicates his heart and realizes to devote himself to stand before Hashem to serve Him, to go in the virtuous ways as Hashem intended, and to throw off the yoke of the mundane world, such a person has become holiest of the holy. [For this person] Hashem will be his "portion and inheritance" forever, and He will provide for him in this world enough for what he needs, just as Hashem provided for the Kohanim and the Levijim."³⁵

גוט שבת,
מאיר הלוי הלמן
פעיה"ק תובב"א

הושב כהנים לעבודתם, ולויים לשירם ולזמרם, בב"א.

²⁵ע' תוס' שם.

²⁶מעדני יו"ט שם אות ק', וע' תוספתא בכורים פ"א מ"ד. ובס' דף על דף הביא בשם הגרמ"ד סולובייצקי שמש"ה לא הקשה הרשב"א על רש"י רק מגרים. וע' רשב"ם בב"ב ק"כ ע"א דלעת"ל לויים יטלו חלק בארץ וא"כ ל"ק מידי. וע' במשכנות יעקב שתירץ דמ"מ בני כיבוש ניהו. ובהסכמת בעל הכלי חמדה לפי אמבוהא דספרי על הספרי זוטא כתב שבאמת יש לכהנים ולויים חלק בכל חלק של ישראל בתרומה ובמעשרות, וחלקם היא מעורבת בחלק ישראל, ע"ש שהאריך לבאר דברי רש"י ושיטת הרמב"ם בזה בטוטו"ד.

²⁷שלטי גבורים ברכות י"א ע"ב בדפי הרי"ף אות ח'.

²⁸הטור ס' ר"א בשם מהר"ם מרטנברג כתב שאין ללוי דין קדימה בבהמ"ז והב"ח חולק וס"ל דקודם, והביא ראי' מלשון הפיוט בבהמ"ז של ברית מילה "נודה לשמך בתוך אמוני וכו'" שאומרים "ברשות הכהנים והלויים", וע' מ"א שג"כ מסיק דלוי קודם. וע' עמק ברכה עמ"ד שכתב דאין ראי' מצדקה שלוי קודם, כדאימא בהוריות י"ג, ששם הוא גזיה"כ שקודם ("פן תעזב את הלוי") ובעלמא אין ללוי שום דין קדימה, ע"ש. ובמג"א ס' קס"ז סקל"ג כתב שטוב להקדימם וכן במ"ב סקע"ה.

²⁹שו"ע הרב, וע' מ"ב ס' קס"ז סקע"א.

³⁰גרסי' גיטין נ"ט ע"ב, אמר אב"י נקטינן, אין שם לוי נתפרדה החבילה, ופירש"י ב' פירושים, א' שאין הלוי עולה כלל, ב' שאין דין קדימה לשום אחד. וכתב הב"ח ס' קל"ה דהיינו טעמא דפי' א' שלא יעלה כלל, משום שלא יעלו לכהונה, ע"ש ובב"י. והרמ"א ס"ו פסק שלוי יכול לעלות במקום כהן, וגם המחבר מודה בזה, ע' ביאור הגר"א. וע' במו"ק להיעב"ץ שם שכתב דלוי כנגד גבורה (ע' לעיל), ואין להתחיל בגבורה, וכן בכה"ח מחמיר.

³¹ס' המקנה קידושין כ"ט ע"א דפשוט שבת בת לוי אינה פוסרת בנה, ואין זה נקרא פטור מעצמו, שפטור לפדות בנו, ע"ש. וראה שו"ת מהר"ם שיק יו"ד רצ"ט.

³²יש"ש ב"ק פ"ה ס' ל"ה, "ובעונותינו מרוב אריכות הגלות וזירות וגירושים נתבלבלו, והלואי שלא נתבלבל זרע קודש בחול, אבל זרע כהנים ולויים קרוב לודאי שנתבלבלו וכו'", ע"ש. וע' בבית אפרים או"ח ס"ו שכתב דבא"ל לא נתבלבלו אבל שאר ארצות ודאי יש לחוש שנתבלבלו. ושו"ת מנח"י ח"ח ס"א כתב דדעת הגר"א דגם כהני דידן הוה כהני חזקה, ע"ש.

³³שאלת יעב"ץ ח"א ס' קל"ה, וכן בסידור יעב"ץ הל' פדיון הבן אות כ"ד, וכבר קדמו דברי חמודות בכורות פ"א סק"ט. וכן הובא ביש"ש קידושין פ"א, ובחזו"א שביעית ס"ה סק"ב דכהנים נוהגים להחזיר דמי הפדיון משום ספק גזל. וע"ע שו"ת מהר"ם ס' קמ"ח וקמ"ט, שו"ת דברי יואל אה"ע ס' ק"ח, ושבת הלוי יו"ד ס"ו סק"ג.

³⁴הרבה אחרונים צווחו ככרוכיא להוציא ספק על יחוס הכהנים, ע' באה"ט ס' קכ"ח דחלילה לומר כן וכן בערוה"ש סנה"ל. וע' שו"ת חת"ס יו"ד ס"ו רצ"א ובשו"ת חתן סופר ס' כ"ה דאין חוששין לדברי היעב"ץ וכ"כ הערוה"ש ביו"ד ס' ש"ה אות נ"ה ובשו"ת דברי חיים יו"ד ח"ב ס' ק"ו. וע"ע בשד"ח מע' כ' אות צ"ב, וחזו"א שביעית ס"ה סק"י"ב, ומש"כ בגליון #41.

³⁵רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ב ו"ג, "ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו, מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם וכו', אלא הם חיל השם שנאמר בך ה' חילו, והוא ב"ה זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך. ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בשר בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולע"ע, ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים, הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי". והדברים קילורין לעינים.